

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ПЛАН-ПРОСПЕКТ ДИСЕРТАЦІЇ

Тема: Моніторинг хвороб троянд грибної етіології в умовах м. Києва та
обґрунтування заходів їх контролю

Спеціальність: 202 Захист і карантин рослин

Аспірант: Мирошниченко Д. М.

Київ-2022

Актуальність. Троянда (*Rosa L.*) та її декоративні сорти традиційно є однією з найпопулярніших рослин у світовому декоративному садівництві. Вони використовуються в різних напрямках ландшафтного дизайну та флористики. Для зручності орієнтування в такій кількості сортів є різні садові класифікації сортів. Класифікація, що найчастіше використовується в даний час, розроблена Американським товариством троянд (*American Roses Society*) і включає 35 садових груп троянд. Троянди є провідною культурою серед декоративних рослин. Вони широко застосовуються для озеленення міст та сільських населених пунктів, займаючи чільне місце у ландшафтному проектуванні. Троянди вражають красою та досконалістю форм, тонким ароматом та багатою кольоровою гамою; вони відрізняються тривалим періодом цвітіння.

Троянди використовують у косметичі, медицині, кулінарії, що значно розширює сфери їх застосування. Водночас, головним залишається декоративне садівництво, де всі переваги троянд розкриваються повною мірою. В озелененні використання троянд вкрай різноманітне: в солітерних посадках переважають сорти чайно-гібридних і ремонтантних троянд; у декоративних групах також використовують чайно-гібридні або ремонтантні троянди; при створенні декоративних галявин добрі сильнорослі паркові троянди; в рабатках добре виглядають чайно-гібридні, поліантові та флорибунди; при оформленні бордюрів найкращими будуть низькорослі поліантові та мініатюрні троянди. Плетисті троянди застосовуються у вертикальному озелененні; штамбові троянди в оформленні паркових ансамблів. Загалом, світовий сортимент налічує понад 30 000 сортів троянд (Клименко, 2001).

Однак ця цінна культура, як декоративний вид, так і культурні сорти, в окремі роки в сильно уражується різкими хворобами, викликаючи великі економічні втрати. На трояндах відомі інфекційні та неінфекційні хвороби, яких налічується понад 30 патологій різної етіології, серед яких найбільш шкідливими є грибного походження. Досить часто у фітопатогенному комплексі переважають мікроміцети, які є збудниками борошнистої роси, чорної плямистості, іржі та сірої гнилі – постійних супутників троянд. Наслідком цього є втрата рослинами декоративних якостей.

У зв'язку із суттєвим розширенням асортименту троянд та динамічним збільшенням площ під цією культурою протягом останніх десятиліть виникає необхідність систематичного вивчення найбільш небезпечних хвороб. Останні є актуальним у багатьох країнах світу, де активно ведеться робота щодо їх вивчення. Водночас, в Україні обмежені наукові дослідження різних аспектів захворювань троянд. Тому, для підтримки в квітникарських господарствах належного фітосанітарного стану необхідно вивчати симптоматику патологій троянд, біоекологічні особливості їх збудників, стійкість сортів і вдосконалювати комплекс профілактичних та захисних заходів.

Мета роботи. Вивчити симптоми, шкідливість і закономірності розвитку хвороб троянд, дослідити біоекологічні особливості збудників та обґрунтувати заходи контролю розвитку захворювань.

Завдання:

- уточнити симптоматику мікозів троянд;
- встановити видовий склад збудників грибних хвороб;
- вивчити вплив патологій на продуктивність рослин троянд;
- встановити закономірності впливу метеорологічних умов на динаміку поширення та розвитку мікозів рослин;
- з'ясувати біоекологічні особливості грибів, які паразитують на рослинах троянд;
- оцінити стійкість сортів троянд (різних груп) проти хвороб;
- визначити вплив агротехнічних заходів на ураженість рослин патогенами;
- вивчити ефективність дії біологічних і хімічних препаратів проти хвороб троянд.

Об'єкт дослідження. Сорти троянд різних груп, грибні хвороби, заходи захисту.

Предмет дослідження. Видовий склад збудників мікозів, фактори, що впливають на розвиток хвороб, уражуваність сортів троянд, ефективність агротехнічних заходів, біопрепаратів і хімічних фунгіцидів в обмеженні захворювань.

Методи досліджень. Мікологічні – ідентифікація та вилучення збудників мікозів; вивчення біоекологічних властивостей патогенів. Польові – проведення обліків. Фітопатологічні – встановлення поширення та шкідливості хвороб; оцінка стійкості сортів; вивчення ролі біологічних та хімічних засобів захисту рослин в обмеженні хвороб. Математично-статистичні – оцінка достовірності отриманих результатів.

Практичне значення одержаних результатів. Полягає в тому, що сформульовані положення, висновки та рекомендації можуть бути використані під час розробки технології захисту троянд від грибних хвороб.

Структура дисертації. Специфіка теми дослідження, сформульовані мета і завдання визначили структуру дисертації, яка складатиметься з анотації, вступу, шести розділів, які місять підрозділи, висновків, списку використаних джерел і додатків.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Біологічна та господарська характеристика троянд. Технологія вирощування

1.2. Аналіз стану вивчення грибних хвороб троян

1.2.1. Мікози, видовий склад їх збудників та особливості розвитку

1.2.2. Методи захисту троянд від хвороб

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МІСЦЕ, УМОВИ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Характеристика місця проведення досліджень

2.2. Методика досліджень

РОЗДІЛ 3. ПОШИРЕННЯ ТА ШКІДЛИВІСТЬ МІКОЗІВ ТРОЯНД

3.1. Поширення грибних хвороб троянд в умовах урбоекосистем м. Києва

3.2. Вплив захворювань на продуктивність рослин і їх декоративні властивості

3.3. Біохімічні зміни у рослинах, уражених мікозами

Висновки до розділу 3

РОЗДІЛ 4. СИМПТОМИ ГРИБНИХ ХВОРОБ ТРОЯНД ТА ВИДОВИЙ СКЛАД ЇХ ЗБУДНИКІВ

4.1. Діагностичні ознаки мікозів

4.2. Моніторинг патогенного комплексу грибів-мікроміцетів, збудників хвороб троянд

Висновки до розділу 4

РОЗДІЛ 5. БІОЛОГІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРИБІВ – ЗБУДНИКІВ ХВОРОБ ТРОЯНД. ДИНАМІКА РОЗВИТКУ МІКОЗІВ

5.1. Біоекологія грибів

5.2. Динаміка розвитку хвороб залежно від метеорологічних умов

Висновки до розділу 5

РОЗДІЛ 6. ЗАХОДИ ОБМЕЖЕННЯ РОЗВИТКУ ГРИБНИХ ХВОРОБ ТРОЯНД

6.1. Вплив агротехнічних заходів на поширення та розвиток захворювань

6.2. Оцінка стійкості сортів проти хвороб

6.3. Вплив біопрепаратів на обмеження розвитку хвороб

6.4. Технічна ефективність фунгіцидів проти основних мікозів

Висновки до розділу 6

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ